

TUTKIMUSOSIO

Vanhustenhuolto ja terveystalvelut ovat kuntien hellittämättömiä kipupisteitä

Lähes kaikki tiedustellut yhdeksän palvelua arvioidaan ainakin jokseenkin riittäviksi, käy ilmi KAKS – Kunnallissalan kehittämissäätiön tutkimuksesta. Kärkeen kohoavat liikuntaan ja urheiluun liittyvät palvelut, jotka reilut neljä viidestä katsoo täysin tai jokseenkin riittäviksi (83 %). Kolme neljästä arvioi tarpeeseen nähden vähintään riittäviksi peruskoulut (75 %), lukiot ja ammatilliset oppilaitokset (75 %) sekä tekniset palvelut (74 %). Selvästi plussalle sijoittuu myös lasten päivähoito (60 %).

Niukka enemmistö arvioi terveystalvelut kohtuullisen riittäviksi (53 %). Tosin riittämättöminä niitä piti lähes kaksi viidestä (38 %). Selvimpänä kriittisyys kohdistuu vanhustenhuoltoon. Joka toinen arvioi vanhuspalvelut riittämättömiksi (49 %).

Kokoava yleisarvosana kunnan palvelujen riittävydelle painottuu yksiselitteisen myönteiseksi (72 % palvelut riittäviä ja 20 % riittämättömiä). Huomionarvoista kuitenkin on, että riittämättömiksi koetaan paljolti ne palvelut, joita kuntalaiset ovat monissa aiemmissä tutkimuksissa pitäneet kaikkein tärkeimpinä (terveystpalvelut, vanhustenhuolto).

Tulkinnassa tulee myös ottaa huomioon, että kysymys luotaa tyytyväisyyttä lähinnä määrällisestä näkökulmasta, onko palveluja tarjolla. Ei niinkään sitä, millaisia ne ovat laadultaan.

Näkemyksiä kuntapalveluiden riittävydestä on kysytty aiemmin vuosina 2012 ja 2018. Nyt saadut tulokset piirtyvät useimmilta osin samansuuntaisiksi kuin aiemminkin. Näkemys vanhustenhuollon riittävyteen on heikentynyt koko ajan, terveystpalveluihin etenkin vuodesta 2018. Sen sijaan tyytyväisyys kuntien teknisiin palveluihin on lisääntynyt tasaisesti vuodesta 2012 (69 %) vuoteen 2022 (74 %).

Oma lukunsa on toimeentulotuki. Perustoimeentulotuki siirtyi kunnilta Kelan tehtäväksi vuoden 2017 alussa. Vuonna 2012 kysyttiin toimeentulotuen riittävydestä kunnan palveluna, vuonna 2018 Kelan palveluna. Näkemykset toimeentulotuen riittävydestä ovat aiempaa jäsentymättömämpiä. Epätietoisuus on lisääntynyt entisestään. Enemmistöllä ei ollut mielipidettä Kelan toimeentulotuen riittävydestä (55 %).

Eläkeläiset ja ikääntyneet ovat huolissaan vanhuspalveluiden riittävydestä

Palveluiden riittävyden arvioinnissa väestöryhmittäiset erot ovat kokonaisuutena melko niukkoja. Osasy tähän on se, että monet jakaumista ovat koko väestön tasolla niin vinoja, ettei niihin suoranaisesti mahdu asiallisesti merkittävää väestöryhmien välistä vaihtelua.

Naisilla on miehiä suurempana tyytymättömyyttä vanhus- ja terveystpalveluiden sekä lasten päivähoiton riittävyteen. Koska kyseisiä palveluja koskevissa arvioinneissa on muutoinkin eniten eloa ja ne katsotaan myös merkitykseltään tärkeimmiksi, tarkastelu on mielekästä rajata niihin.

Terveyspalveluissa huomionarvoiset erot liittyvät ammattiasemaan ja tulotasoon. Terveyspalveluiden riittävyys koetaan jonkin verran keskimäärää paremmaksi ylempien ja alempien toimihenkilöiden sekä suurituloisten keskuudessa. Tyytyväisyys terveyspalveluihin on sidoksissa myös asuinalueeseen. Taajaan asutuissa ja maaseutumaisissa kunnissa enemmistö kokee terveyspalvelut riittäviksi. Pääkaupunkiseudulla tyytyväisiä on vain kaksi viidestä.

Puoluekannan mukaan keskustan kannattajat on tyytyväisimpiä terveyspalveluiden riittävyyteen, kun taas vasemmistoliiton ja pienpuolueiden tukijoista joka toinen näkee palvelut enemmän tai vähemmän riittämättömiksi omassa kotikunnassa.

Vanhustenhuollossa yhteys asuinpaikkaan on niin ikään selkeä. Tyytyväisyys vanhuspalveluihin vähenee maaseudulta kaupunkeihin siirryttäessä. Pääkaupunkiseudulla lukema on kiusallisen heikko, enemmistö pääkaupunkiseudun asukkaista arvioi vanhuspalvelut riittämättömiksi (58 %). Maaseutumaisissa kunnissa tyytymättömiä on kaksi viidestä (41 %).

Poliittisen kannan mukaan enemmistö perussuomalaisten tukijoista ilmoittaa, että vanhuspalvelut kotikunnassa ovat riittämättömiä tarpeeseen nähden (60 %). Myös vihreiden ja vasemmistoliiton kannattajista niukka enemmistö on tyytymätön. SDP:n tukijat ovat hieman keskimäärää tyytyväisempiä.

Suhtautuminen vanhuspalveluita kohtaan on yhteydessä ikään. Tyytymättömyys palveluiden riittävyyteen lisääntyy varttuneimman ikäluokan suuntaan. Eläkeläisistä (58 %) ja yli 60-vuotiaista (59 %) selvä enemmistö ilmoittaa, että vanhuspalvelut ovat asuinkunnassa riittämättömiä. Nuorimpiin ikäluokkiin kuuluvista noin kolmannes ei kyennyt ottamaan kantaa asiaan.

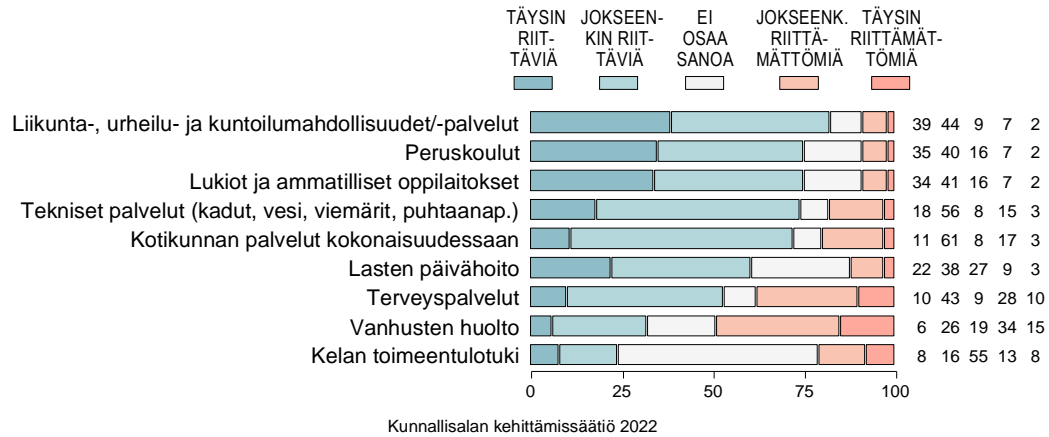
Tutkimuksen toteutus.

Ilmapuntari-tutkimuksessa tunnusteltiin näkemyksiä julkisten palveluiden riittävyydestä omassa kotikunnassa. Palvelut olivat yhtä lukuun ottamatta kuntapalveluita. Vastaajat arvioivat lisäksi Kelan toimeentulotuen riittävyyttä. Perustoimeentulotuki siirtyi kunnilta Kelan hoidettavaksi vuonna 2017. Arviointi toteutettiin neliportaista asteikkoa (palvelut täysin riittäviä – palvelut täysin riittämättömiä) käyttäen.

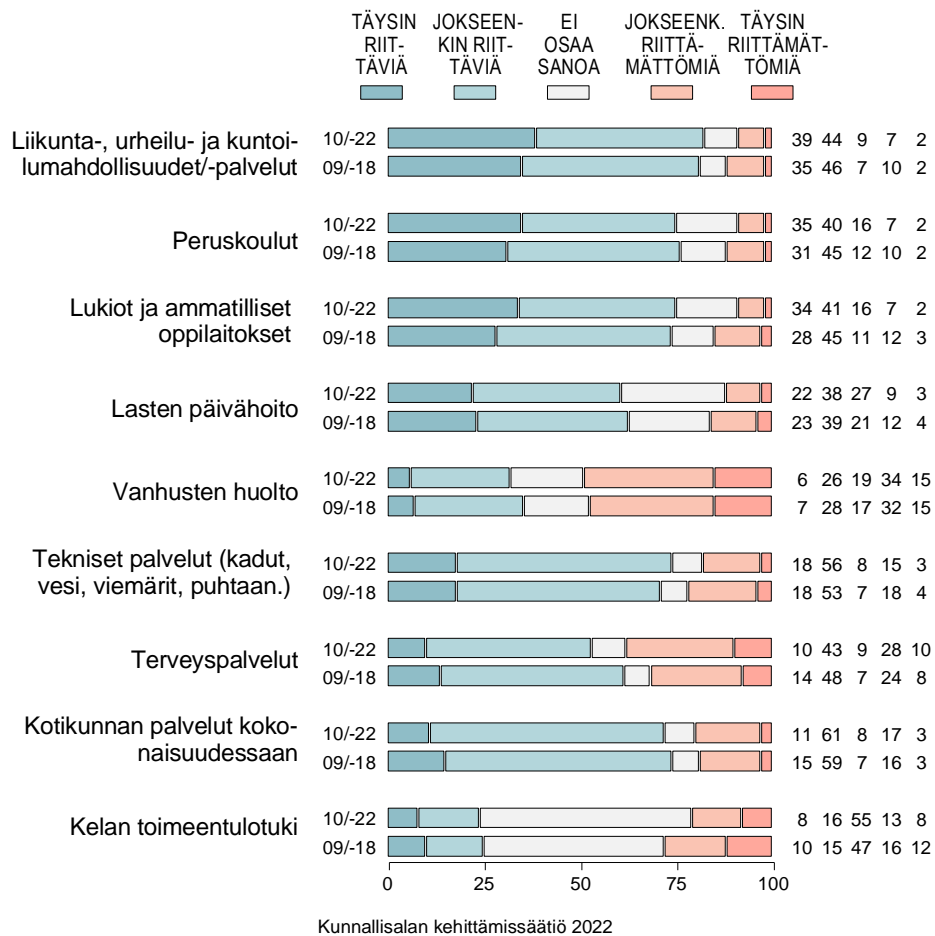
KAKS - Kunnallisan kehittämissäätiön tutkimuksen toteutti Kantar TNS Oy. Tutkimusaineisto on koottu Gallup Kanavalla 1.-5.10.2022. Haastatteluja tehtiin yhteensä 1.010. Vastaajat edustavat maamme 18–79 vuotta täyttäneitä väestöstä Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on koko aineiston tasolla suurimmillaan vajaat kolme prosenttiyksikköä suuntaansa.

Lisätietoja: Asiamies Antti Mykkänen, 0400-570087.

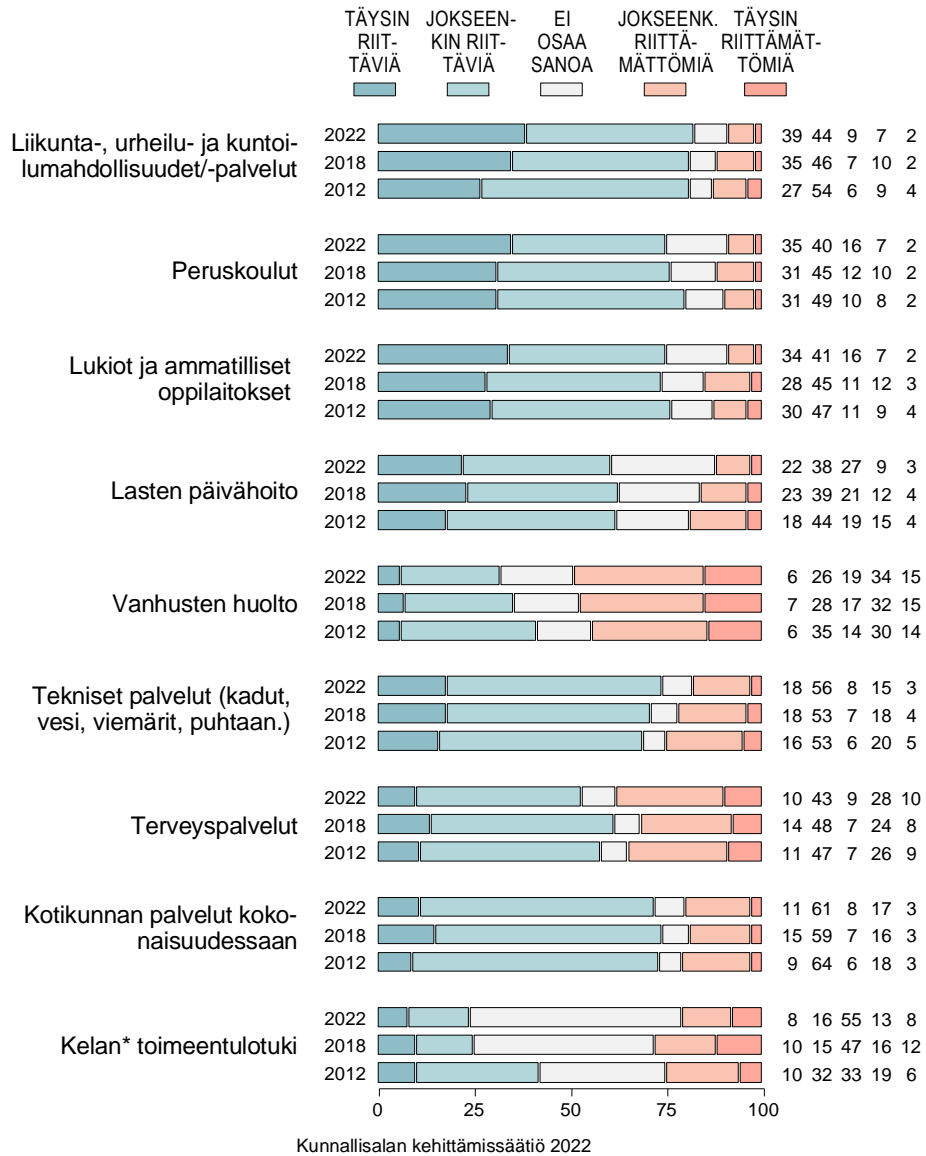
Kuvio 9. KUINKA RIITTÄVIÄ TAI RIITTÄMÄTTÖMIÄ KUNNALLISET PALVELUT OVAT KOTIKUNNASSA NIIDEN TARPEESEEN NÄHDEN (%).

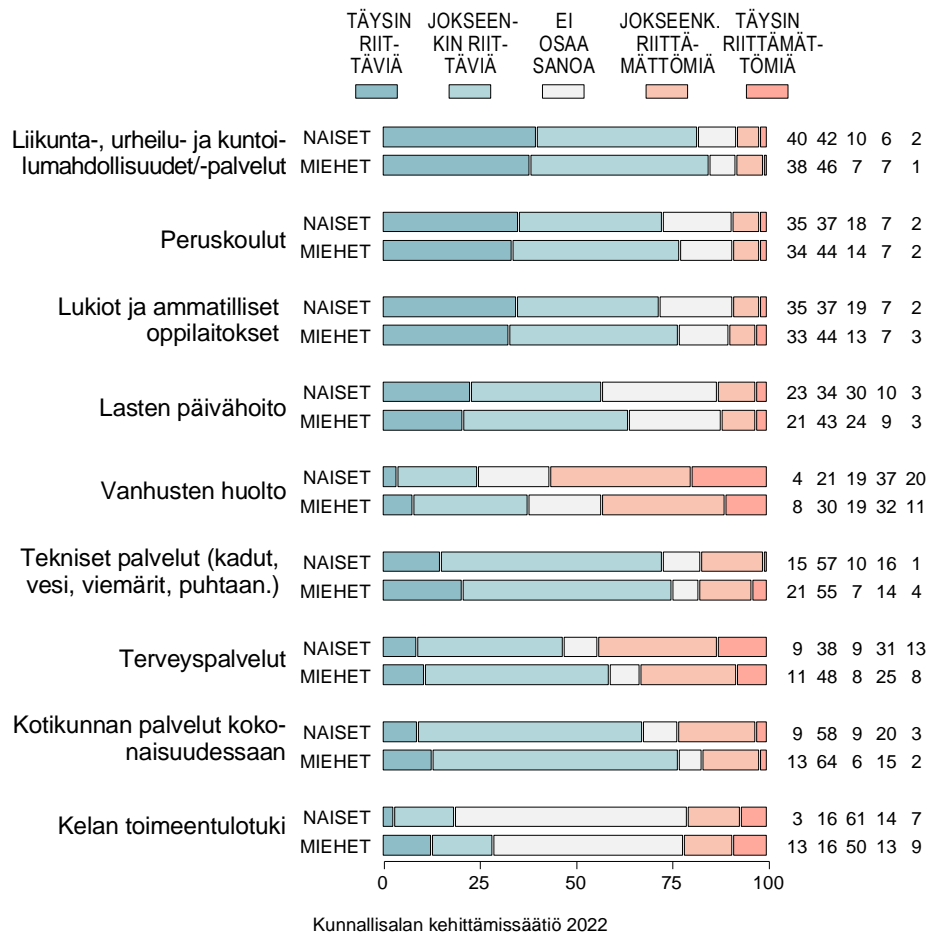
Kuvio 9t2. KUINKA RIITTÄVIÄ KUNNALLISET PALVELUT OVAT KOTIKUNNASSA: ARVIOT SYKSYLLÄ 2018 JA SYKSYLLÄ 2022 (%).

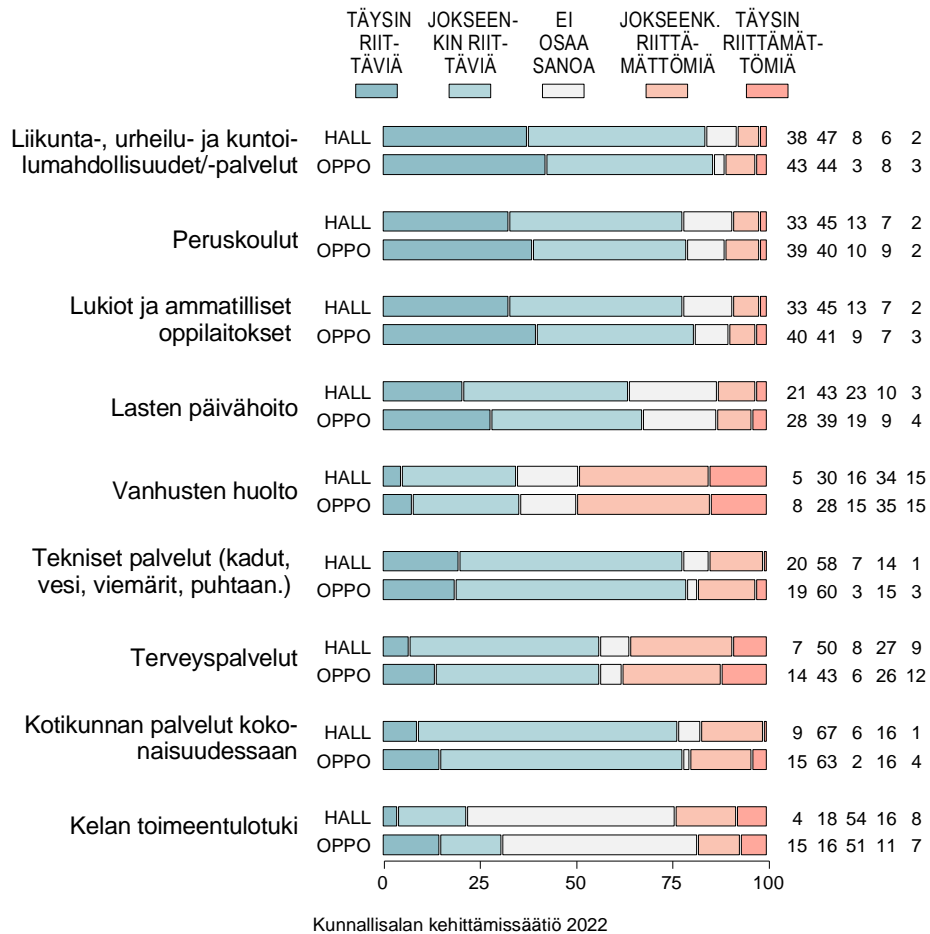
Kuvio 9t3. KUINKA RIITTÄVIÄ KUNNALLISET PALVELUT OVAT KOTIKUNNASSA: ARVIOT VUOSINA 2012, 2018 JA 2022 (%).

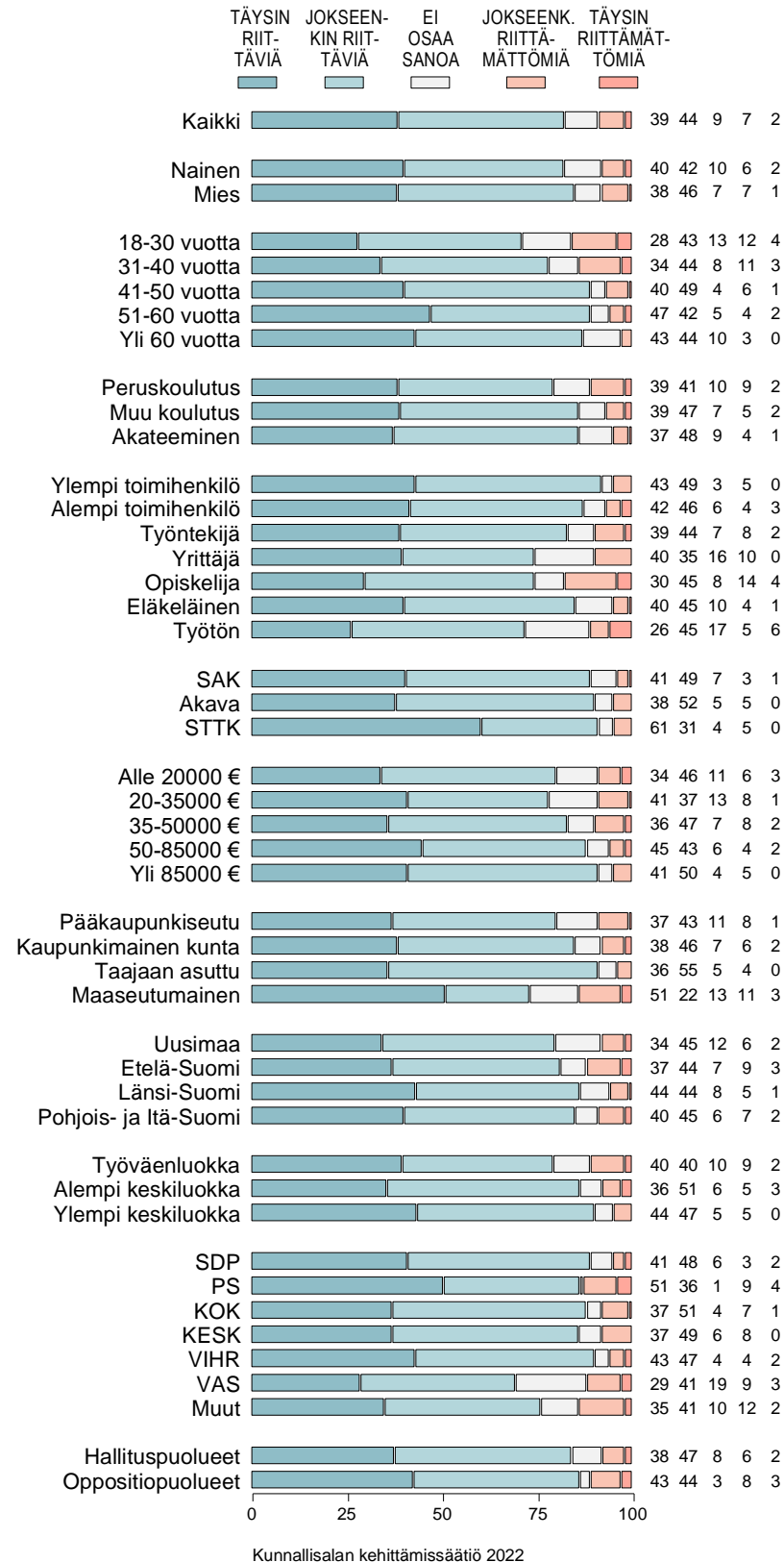
Kuvio 9s. KUINKA RIITTÄVIÄ KUNNALLISET PALVELUT OVAT KOTIKUNNASSA: NAISTEN vs. MIEHETN ARVIOT (%).

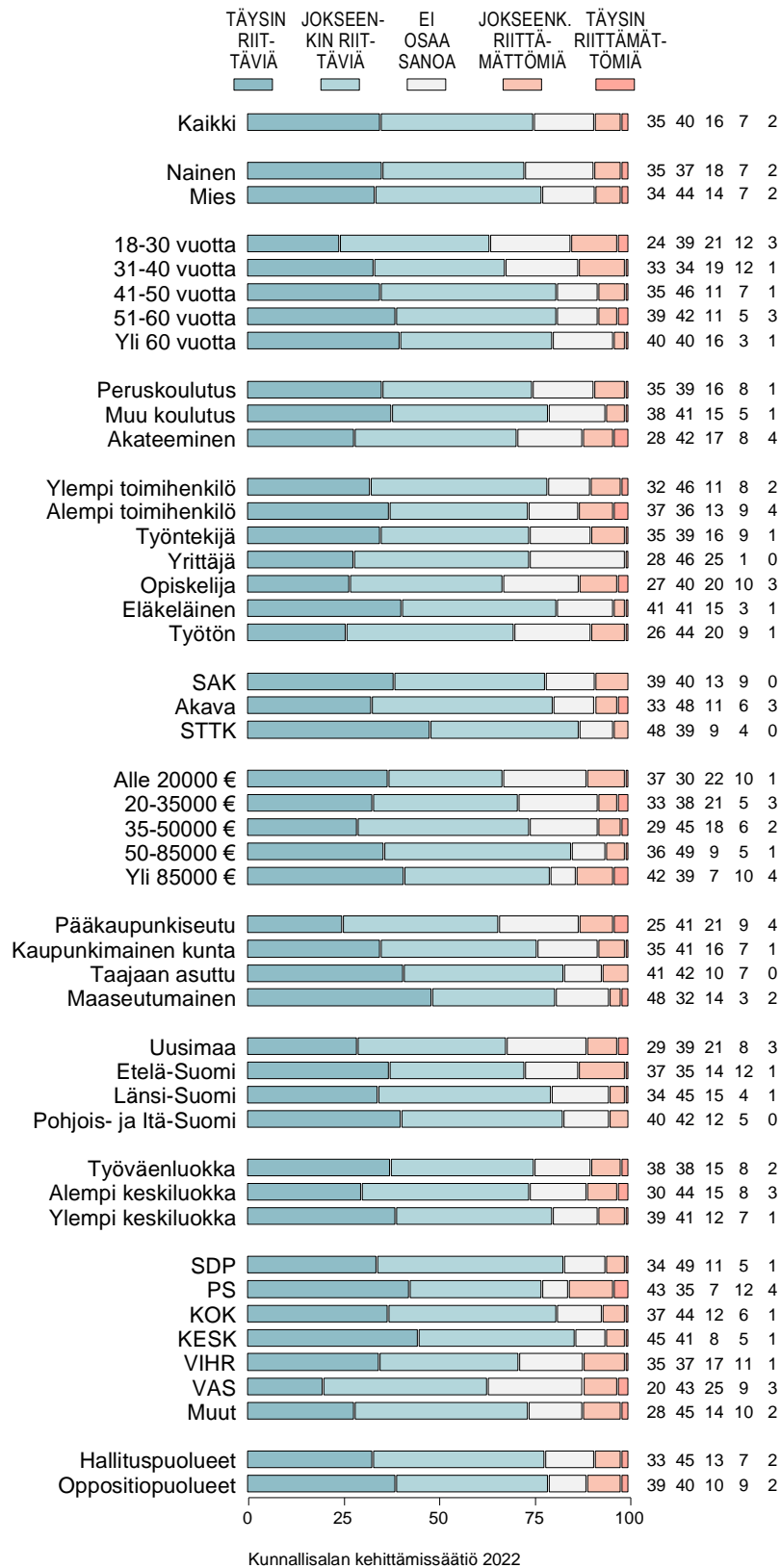
Kuvio 9h. KUINKA RIITTÄVIÄ KUNNALLISET PALVELUT OVAT KOTIKUNNASSA: HALLITUSPUOLUEIDEN (HALL) vs. OPPOSITIOPUOLUEIDEN (OPPO) KANNATTAJAT (%). (%)

Kuvio 9-1. KUNNALLISTEN PALVELUIDEN RIITTÄVYYS: LIIKUNTA-, URHEILU- JA KUNTOILUMAHDOLLISUUDET JA -PALVELUT (%).

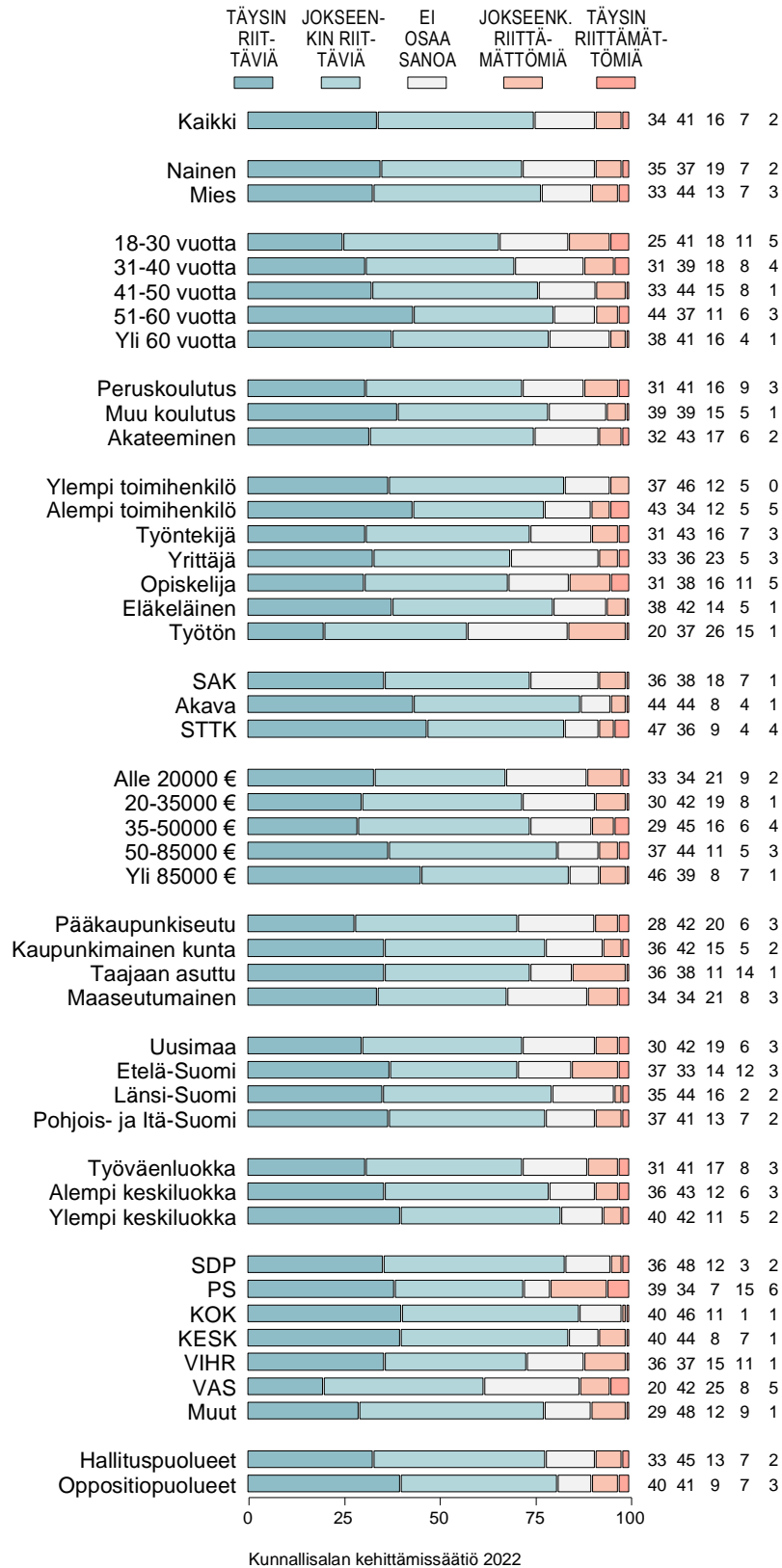

Kuvio 9-2. KUNNALLISTEN PALVELUIDEN RIITTÄVYYS: PERUSKOULUT (%).

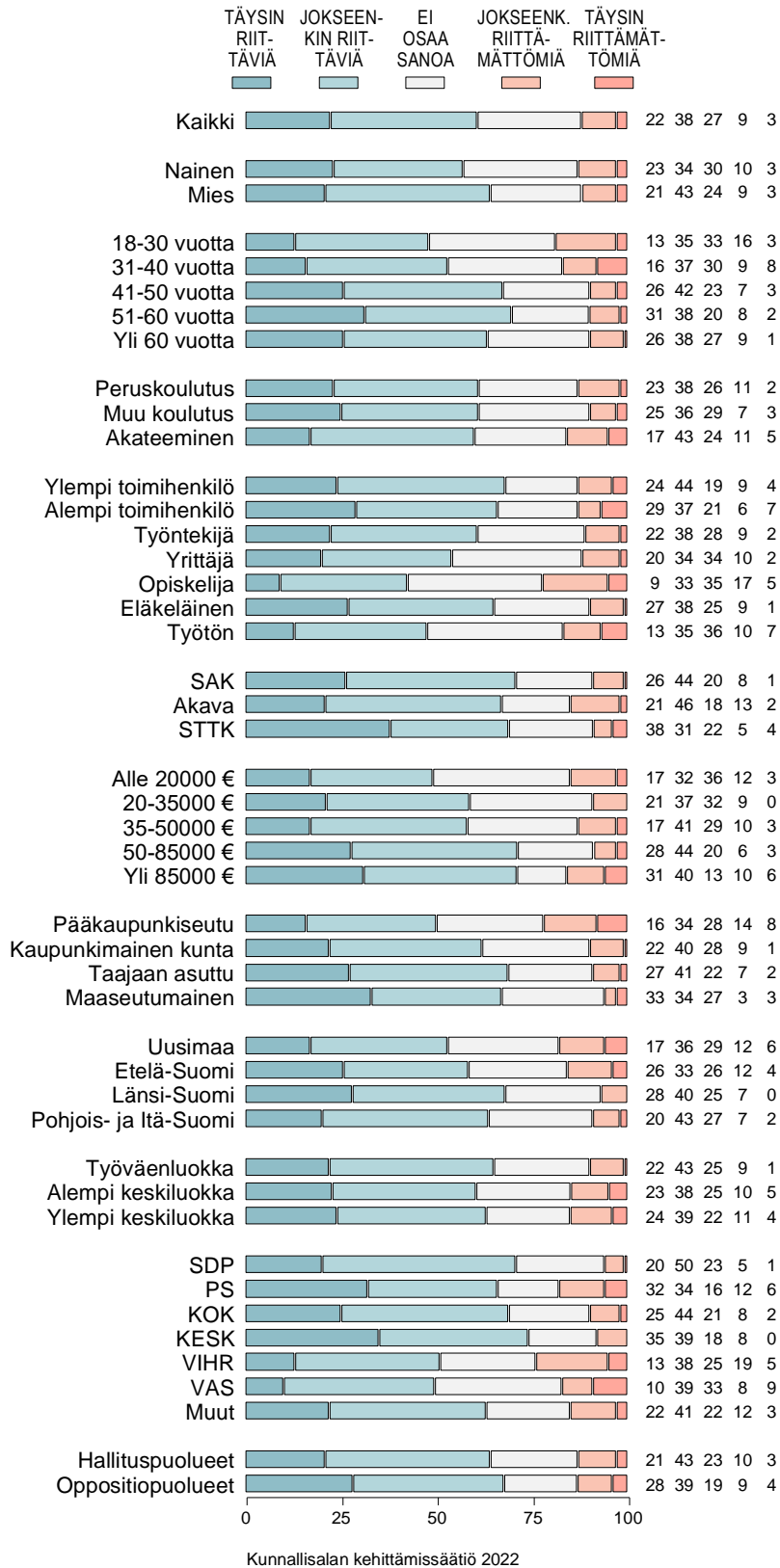

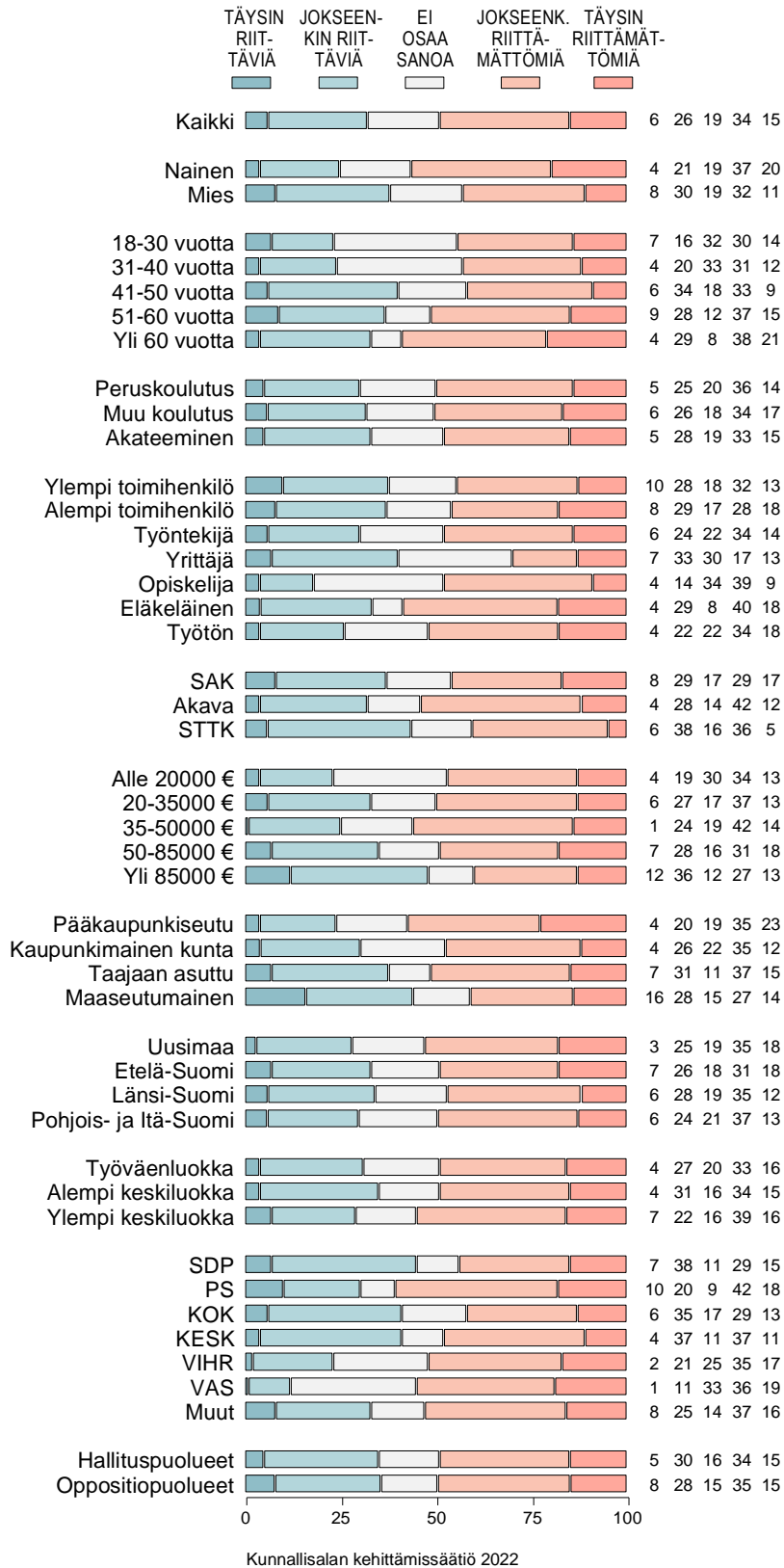
Kuvio 9-3. KUNNALLISTEN PALVELUIDEN RIITTÄVYYS: LUKIOT JA AMMATTILLISET OPPILAITOKSET (%).

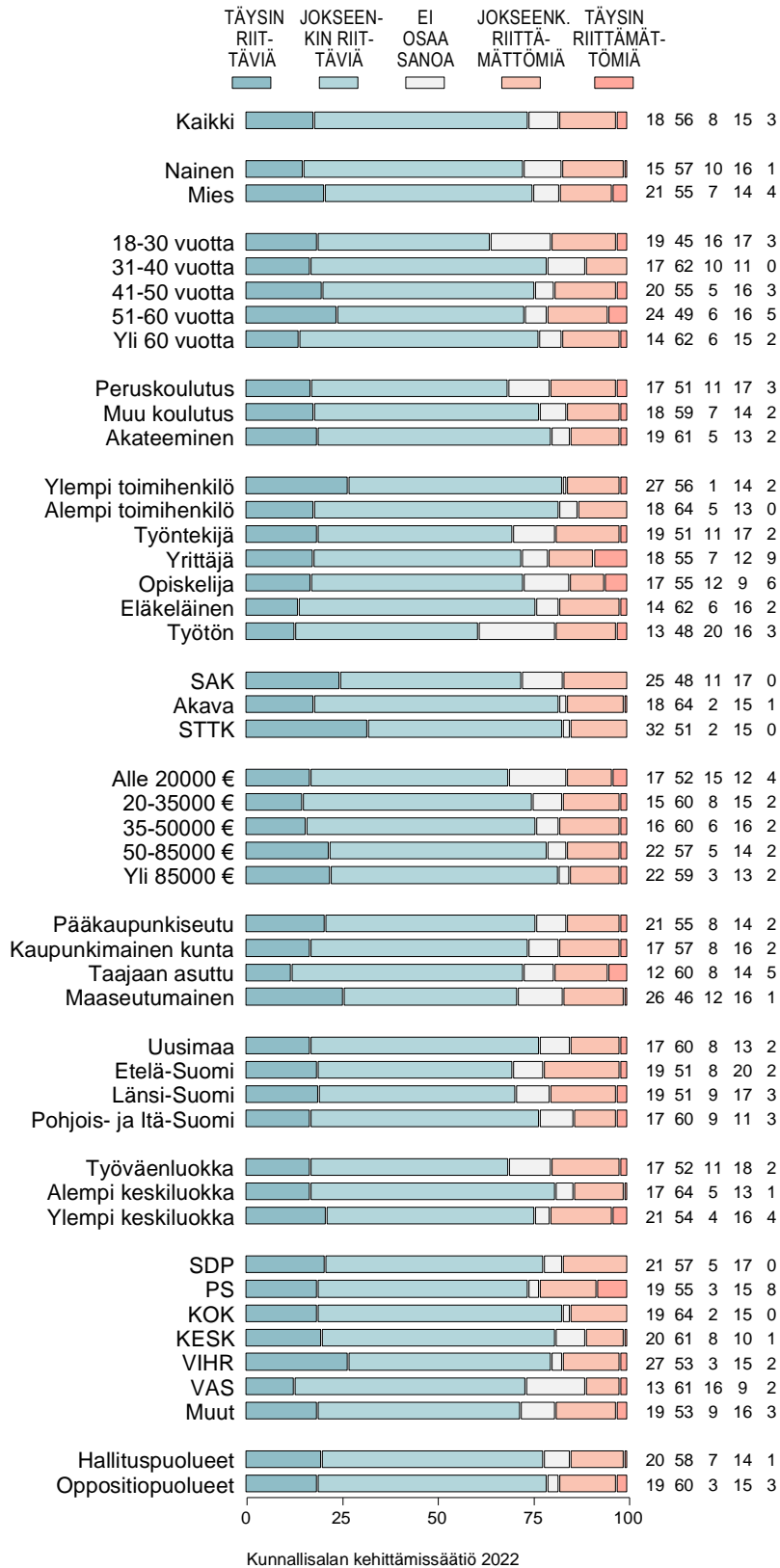
Kuvio 9-4. KUNNALLISTEN PALVELUIDEN RIITTÄVYYS: LASTEN PÄIVÄHOITO (%).

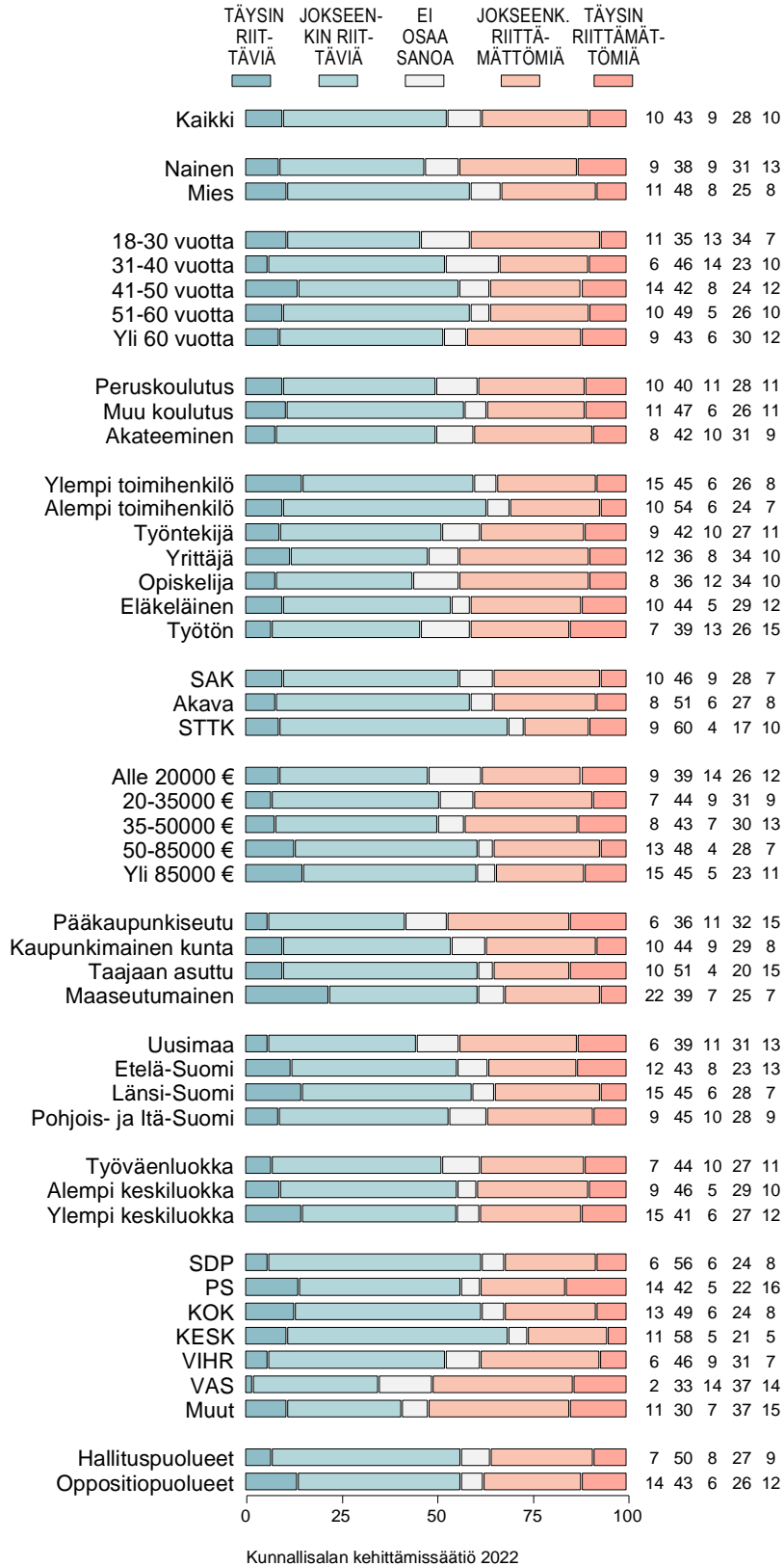
Kuvio 9-5. KUNNALLISTEN PALVELUIDEN RIITTÄVYYS: VANHUSTEN HUOLTO (%).

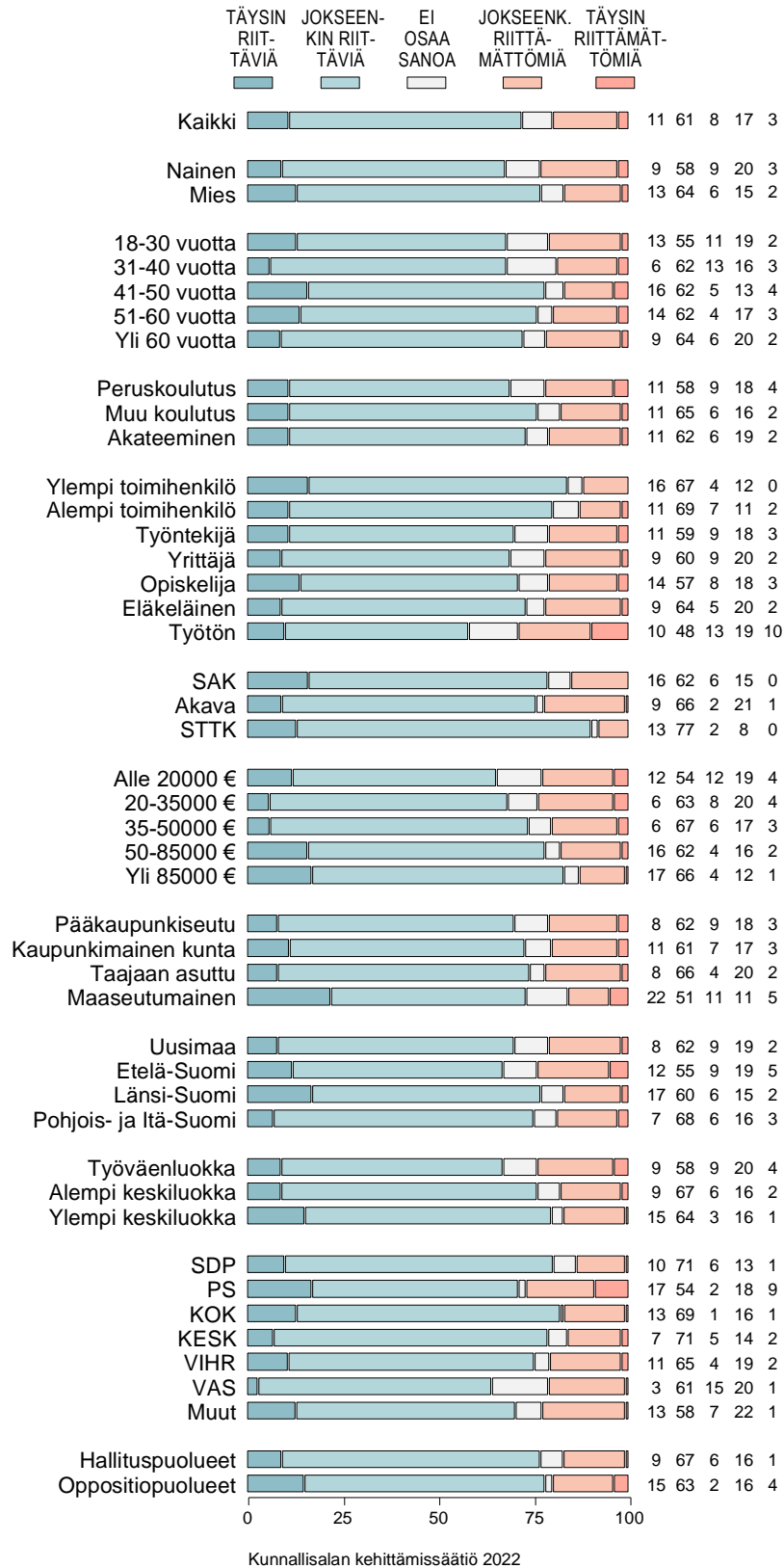
Kuvio 9-6. KUNNALLISTEN PALVELUIDEN RIITTÄVYYS: TEKNISET PALVELUT (kadut, vesi, viemärit, puhtaanapito jne.) (%).

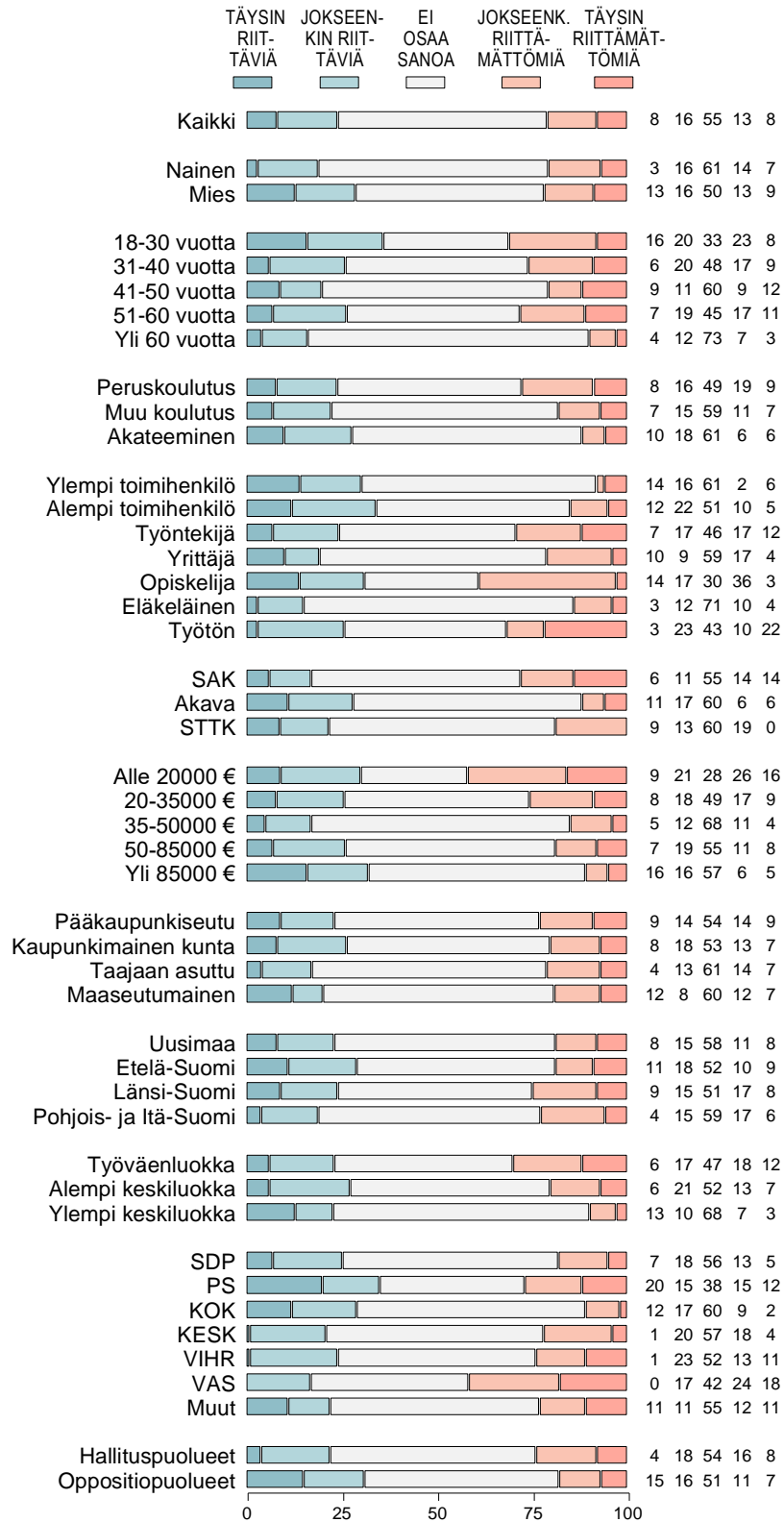
Kuvio 9-7. KUNNALLISTEN PALVELUIDEN RIITTÄVYYS: TERVEYSPALVELUT (%).

Kuvio 9-8. KUNNALLISTEN PALVELUIDEN RIITTÄVYYS: KOTIKUNTASI PALVELUT KOKONAISUUDESSAAN (%).

Kuvio 9-9. KUNNALLISTEN PALVELUIDEN RIITTÄVYYS: KELAN TOIMEENTULOTUKI (%).

Kunnallisan kehittämissäätiö 2022